

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni H. J. złożyła wniosek o zmianę prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 11 lutego 2009 r. w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po Z. K. (1) zmarłej dnia 24 lipca 2004 r. wydanego w sprawie I Ns 541/08, wskazała, że spadkodawczyni nie mogła skutecznie sporządzić testamentu alograficznego z dnia 18 lutego 2003 r., gdyż na testamencie nie ma jej podpisu.

Uczestnik postępowania K. J. przyłączył się do wniosku.

Uczestnicy postępowania B. J. i T. J. wnosili o oddalenie wniosku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Przed Sądem Rejonowym w Ciechanowie toczyła się sprawa z wniosku H. J. z udziałem K. J., T. J. i B. o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej w dniu 24 lipca 2004 r. w Z., ostatnio stale zamieszkałej w Z. gmina G., Z. K. (2) z d. B., córce F. i K.. Zgodnie z prawomocnym postanowieniem z dnia 11 lutego 2009 r. wydanym w sprawie I Ns 541/08 spadek po Z. K. (1) nabyli na podstawie testamentu alograficznego z dnia (...) córka H. J. i jej mąż K. J. w 1/2 części na zasadach małżeńskiej wspólności ustawowej oraz wnuk T. J. i jego żona B. J. w 1/2 części na zasadach małżeńskiej wspólności ustawowej. Testament alograficzny Z. K. (1) został otwarty o ogłoszony w Sądzie Rejonowym w Ciechanowie w dniu 5 listopada 2008 r. w sprawie I Ns 541/08. W sprawie przesłuchano świadków testamentu H. K. i K. K. (2) oraz W. G. – Burmistrza Miasta i Gminy G., przed którym spadkodawczyni sporządziła przedmiotowy testament. Nikt nie złożył w ustawowym terminie wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia ani też apelacji od przedmiotowego postanowienia (akta I Ns 541/08).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt sprawy I Ns 541/08 tut. Sądu.

Obecnie wnioskodawczyni H. J. kwestionuje własnoręczność podpisu spadkodawczyni Z. K. (1) na testamencie alograficznym z dnia 18 lutego 2003 r., stanowiącym podstawę dziedziczenia. Podkreślić należy, że zastrzeżenia w tym zakresie wnioskodawczyni H. J. podnosiła już w toku postępowania w sprawie I Ns 541/08. Zarówno wnioskodawczyni H. J., jak i przesłuchani w sprawie świadkowie testamentu oraz burmistrz, przed którym spadkodawczyni oświadczyła swoją ostatnią wolę ustnie, złożyli zeznania w tym zakresie w sprawie I Ns 541/08. Sąd pominął zatem w niniejszym postępowaniu w trybie art. 235² § 1 pkt 2 kpc dowód z zeznań świadków K. K. (2) oraz H. K. na powyższe okoliczności jako nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Stosownie do przepisu art. 679 § 1 kpc, dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku, z zastosowaniem przepisów niniejszego rozdziału. Jednakże ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość.

Jak ustalono w toku niniejszej sprawy zarówno wnioskodawczyni H. J., jak i wszyscy uczestnicy niniejszego postępowania: K. J., B. J. i T. J. byli uczestnikami postępowania w sprawie i Ns 541/08. Wnioskodawczyni w obu sprawach H. J. należy do kręgu spadkobierców ustawowych spadkodawczyni Z. K. (1), zaś pozostali uczestnicy postępowania są spadkobiercami testamentowymi Z. K. (1) stosownie do treści jej testamentu alograficznego z dnia 18 lutego 2003 r.

Jak wskazano powyżej, kwestia podpisu spadkodawczyni Z. K. (1) była w toku sprawy I Ns 541/08 podnoszona przez wnioskodawczynię H. J.; przesłuchano również na tę okoliczność burmistrza, przed którym spadkodawczyni oświadczyła swoją ostatnią wolę, jak również świadków tego testamentu K. K. (2) oraz H. K., co wskazuje, że okoliczność powyższa była przedmiotem analizy sądu orzekającego w sprawie I Ns 541/08. Dodatkowo wskazać należy, że w określonych ustawowo okolicznościach, nawet brak podpisu spadkodawcy na testamencie allograficznym nie stanowi o jego nieważności, bowiem – stosownie do art. 951 § 2 kc – oświadczenie spadkodawcy spisuje się w protokole z podaniem daty jego sporządzenia. Protokół odczytuje się spadkodawcy w obecności świadków. Protokół powinien być podpisany przez spadkodawcę, przez osobę, wobec której wola została oświadczona (tu: Burmistrza Miasta i Gminy G. W. G.), oraz przez świadków. Jeżeli spadkodawca nie może podpisać protokołu, należy to zaznaczyć w protokole ze wskazaniem przyczyny braku podpisu.

Analiza treści przepisu § 1 artykułu 679 kpc wskazuje, że jeżeli wnioskodawca brał udział w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku (tak jak ma to miejsce w sprawie niniejszej), to zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku może domagać się, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu. Należy przy tym podkreślić, że przez uczestnictwo należy rozumieć formalny udział w postępowaniu, a nie przejawianie w nim jakiegokolwiek aktywności procesowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r. w sprawie II CKN 740/98). Wnioskodawca w celu doprowadzenia do zmiany lub uchylecia postanowienia w trybie art. 679 kpc powinien zatem wykazać, że nie znał okoliczności mających wpływ na krąg spadkobierców lub wielkość przysługujących im udziałów, a wiedzę taką uzyskał po uprawomocnieniu się postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. Typowymi przykładami takich okoliczności są: istnienie i ważność testamentu, istnienie spadkobiercy lub złożenie przez niego oświadczenia o odrzuceniu spadku. Tryb ten nie służy jednak naprawie błędów popełnionych w toku postępowania przez uczestników czy nawet sąd (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2004 r. w sprawie III CK 82/03, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2012 r. w sprawie IV CSK 183/12, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2016 r. w sprawie I CSK 298/15). Ponadto, wniosek taki musi zostać złożony przed upływem roku, od kiedy uczestnik uzyskał możliwość powołania się na taką podstawę. Przekroczenie tego terminu powoduje oddalenie wniosku złożonego zgodnie z art. 679 kpc, niezależnie od doniosłości podstaw wskazanych w tym wniosku (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2000 r. w sprawie II CKN 981/98).

Podkreślić należy, że wnioskodawczyni H. J. zastrzeżenia co do własnoręczności podpisu spadkodawczyni Z. K. (1) podnosiła już w toku sprawy I Ns 541/08. Nie może zatem w tym postępowaniu skutecznie powoływać się na tę okoliczność.

W związku z powyższym Sąd oddalił wniosek H. J. o zmianę prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 11 lutego 2009 r. wydanego w sprawie I Ns 541/08.